

Veldheren is een productie van Kortimedia en WPG Studio's.
Een Oekraïense doorbraak in het zuiden, maar de Russen reageren met extra troepen.
En het is spannend op de Zwarte Zee.
Rusland dreigt met aanvallen op commerciële schepen die Oekraïense havens bezoeken.
En Oekraïne voert aanvallen uit op Russische marineschepen en doelen op de krim.
Wat gebeurt er op het water?
Dat bespreek ik, Joste Groot, met generaals buiten dienst Peter van Umm en Marten Kuijf.
En we hebben vandaag een speciale gast.
Je luistert naar Veldheren.
Wil je nog meer van ons horen of zien, kom dat dan vooral doen in het theater.
Dat kan bijvoorbeeld op 16 september in het Openluchttheater in Valkenburg
of op 30 september in de Stadsschouwburg in Haarlem.
Kaarten voor die eerste twee avonden zijn te koop via de websites van de theaters
of kijk op kortimedia.nl.slive.
En als je dat wil, kun je naar deze aflevering ook verder luisteren
via vriend van de show.nl.slashveldheren.
In die extra aflevering beantwoorden we nog meer vragen van luisteraars.
Dan een unicum in de geschiedenis van ons podcast.
Zeker, zeker.
Peter en Marten, want we hebben een gast die ik eens even netjes ga introduceren.
Wichiel Heimans, welkom.
We gaan het uitgebreid hebben over de Zwarte Zee vandaag.
En ik dacht, ik zit hier elke week met twee landrotten aan tafel.
Laten we er een keer een marieneman bij vragen.
Fijn dat je er bent.
Dank.
Ik heb er zin in.
Mooi, wij ook.
Is hier vereerd.
Ik zal even netjes introduceren.
Je bent commandeur buiten dienst.
Net als Peter en Marten kun je terugblikken op een imposante carrière.
36 jaar bij de marienengediend van 2010 tot 2011
de leiding over een permanent NAVO-floatverband.
Daarmee besteed je in de Indische Oceaan, de Somalische Piraten
en voerde je anti-terrorisme operaties uit in de Middellandse Zee.
Klopt allemaal, hè?
Ja, klopt helemaal.
Komen we daar straks uitgebreid over te praten.
Peter en Marten, ik heb jullie voor de opname horen zeggen.
Michiel, hele aardige vent voor de marienier.
Nee, nee, voor een marieneman, hè?
Voor de marieneman.
Dat is een verschil?

Ja, hij is een floatbaal.
Als wij landrotten zijn, dan is het hier een floatbaal.
Als je zo begint.
De toning is gezegd, heb je nog verweer, Michiel?
Daar hoef ik geen verweer voor te hebben.
Dat is gewoon zo.
Zandhaas en floatbalen, allemaal goede luid.
Het steken, allemaal vrienden hier.
Gaan we eerst naar de actualiteit in Oekeïne.
Want vorige week, Peter, sloot wij af.
En ik denk een uur of drie nadat we hier de microfoons uit hadden gezet,
kwam er een pushmelding en was er een vliegtuig neer gegaan.
Met daarin bleek later Waaknerbaas Prigoshin.
En jij sloot podcast af met te worden.
Nou, ik ga komende week toch nog eens op hem letten.
Ja, ik zou de luisteraars eerst aan willen herinneren
dat ik na die opmaas van Prigoshin richting Moskou dat ik toen al heb gezegd,
dat hij toch wel goed moest opletten als hij in een flat liep.
Want het zou zomaar kunnen zijn dat er de raam zou vallen.
Het werd iets theatraler dan het raam, hè?
Ja, ze hebben dat iets breder aangepakt, om het zo aan te zeggen.
En sowieso is het niet verstandig als je Prigoshin bent.
En je ook nog een keer met je hele top een één vliegtuig gaat zetten.
Dat doen we in Westerse land ook niet met een regeringstop.
Les 1 heeft hij al vergeten.
Maar ja, hier wordt nog eens een keer bewezen dat wat meneer Putin doet.
Hij is niet kieskuurig bij het kiezen van zijn vrienden.
Je mag lid van de Maltebender zijn, je mag een crimineel, een vrouwdeur,
maakt allemaal niet uit, een oligarisch die afgestouwde dingen doen.
Je mag zwaar nationalist zijn, je kunt best een vriend van Putin zijn,
maar er is één ijs.
Je bent loyal aan hem.
En als je die loyaliteit uiteindelijk schent,
dan heeft de geschiedenis inmiddels wel geleerd.
Dan betaal je daar duur voor.
En mensen worden dan, zoals wij militairen zeggen, uit de voeding genomen.
En dan zie je dat onmiddellijk daarna de propaganda in allerlei toonhalen begint.
En allerlei scenario's worden dan neergelegd,
zodat het helemaal diffus wordt, warg wordt van wie zou het gedaan kunnen hebben,
wat is de oorzaak.
En ja, ik ben bij wat er loskwam na deze actie.
Moest ik toch ook weer denken aan wat er allemaal loskwam na de ML17.
Je ziet dat ze dan gewoon hun best doen om via allerlei kanalen,
de meest rare scenario's uit te brengen,

om het aan de feiten en de waarheden met zo'n mistig mogelijk te maken.
Maar uiteindelijk kun je wel zeggen dat er waarschijnlijk een plan is geweest.
Ik heb wel eens eerder gezegd, shape the battlefield before you enter.
Nou, dat heeft Putin hier perfect uitgevoerd.
Want toen...
Ik denk dat misschien nog de belangrijkste vraag is,
want je zegt inderdaad, de voorbereiding was getroffen.
Maar waarom nu, als we er dus even van uitgaan,
dat dat vliegtuig inderdaad uit de lucht is gehalte?
Putin, want helemaal zeker weten we dat natuurlijk niet.
Nee, dat doen we niet, maar...
En dat gaan we ook nooit zeker weten.
Maar het tikken zin op de computer Russe uit het raam,
dan krijg je een aardig indicatie van wat daar gebeurt.
Dat dit is hoe Putin met disloyale tegenstanders was.
Wat opvallend is, is dat vandaag een medeeling kwam,
is dat de producent van een vliegtuig, Embraer in Brazilië,
nog niet is verzocht door de Russe regering om een onderzoek te starten
naar het neerstorten van het vliegtuig.
Dat is opvallend, dat is één van de eerste dingen die er gaat gebeuren.
Want je wil kunnen uitsluiten dat het een productiefout is.
En de feit dat dat niet gebeurt, is wel een indicatie
dat het toch iets meer aan de hand is dan toevall.
Ja, en waarom nu, Peter, denk jij?
Ik denk dat de Pute Nensenklen heel duidelijk voor de geest hadden,
dat Prikosje in een groot draagvlak heeft in hun land
en in de kruismacht en in de overheidsinstellingen.
Dus die kun je niet zomaar aan de kant schuiven.
En na die opmars waren er algelijk signalen
dat de Russische functionairissen na de Afrikaanse landen toegingen,
op eens wel, en daar spraken met alle counterparts van Waaknach.
Dus ja, die waren toen al bezig om te kijken van
wat is hier aan de hand en hoe kunnen we dat invullen.
Recentelijk, nu deze dagen, hebben we het horen gekregen,
dat het wederom gebeurd is.
Maar daarnaast, Waakna werd gedwongen
min of meer om zijn zware wapens in te leveren.
Allemaal stapsgewaas.
Er moesten veel strijders naar Wit-Rusland, uit Rusland.
Je kreeg signalen van overlopers, als ik het even zo mag noemen,
mensen van Waakna die naar de reguliere strijdkracht ging
of naar een andere prijfet-military-company.
En die daar naartoe gezogen, getrokken werden.
Je kreeg te horen dat er een nieuwe prijfet-military-company werd opgericht

die de rol van Waakna mogelijk zou kunnen overnemen.

Nou, dan hebben we het al eerder gehad over dat die organisatie moesten contracten gaan tekenen.

Recentelijk moesten alle medewerkers van dit soort bedrijven moesten een eet af gaan leggen op de Russische staat.

Dus het werd van alles geregeld om Waakna maar minder relevant te maken en het risico kleiner te maken, dat als je prikrosje in aangrijpt, dat er dan nog een machtsfactor in de Russische staat zelf is die dan nog eens een keer kan reageren.

Dus dat reactievermogen is zo laag mogelijk gebracht.

Ja, en als er dan een moment komt dat prikrosje met een paar van zijn chiefs in één vliegtuig gaat zitten,

ja, dan is het speelveld zo dat je op dat moment kunt ingrijpen.

Dus vanuit de kant van de Russen is dit denk ik een goed uitgevoerd plan.

Ik weet niet dat ik het dan meer eens ben, maar als je zo beschouwt, dan hebben ze het handig gedaan.

Ja, als het zo is, even toch de gestrictie maken.

Maar ik wil het tweeling aan het toevoegen.

Het eerste is als je in de innercircle zit van het Kremlin, de vijf mensen waaronder Putin, waaronder Gerasimov en waaronder Shogu, die zijn telkens onantastbaar geblegen.

Wat er ook gebeurt, dat is wat het Kremlin leidt.

Het tweede is van Jerovikin, de man die de operaties in Hoekrynden voor een lange periode heeft geleid, maar ook de verdedigende linies heeft gemaakt, waar de rust zich nu achter verschuilen.

Ook daar is niets meer van gehoord.

Dus ik ga komende week even heel goed naar de ontslag in gekregen.

Daarmee gebeurt.

Dus dat is wel een cliffhanger.

En een derde is, je kunt een organisatie ontmantelen.

Maar er zijn heel veel verhalen dat Prigoshin door zijn mannen werd gedragen.

En je hebt dus mensen rondlopen nu op dit moment met militaire vaardigheden en capaciteiten die een diep gaande hekel hebben aan het establishment in Moskou.

Ik zeg niet dat je dan een keer terug gaat zien,

maar ook voor Putin is het landschap er niet veiliger opgehoord.

Als we dan kijken naar het slagveld, een plaatsnaam die deze week veel opduikt in de kantenoppen, in de nieuwsberichten, dat is robotienen.

Vorige week ook hier besproken, en Oekeïns leger meldt nu, die plaats is ingenomen en dat wordt best wel gevierd.

Dat wordt best groot gemaakt.

Is dat een grote overwinning voor de Oekeïners?

Jij, zou ik zeggen.

Kijk, we weten, vorig jaar was het uitgebreid,

behandeld dat de strategie van Oekeïne is niet de grote stap,

maar 100 kleine stappen.

En soms hebben mensen daar nog wat moeite mee om dat qua doctrine te accepteren.

Daarmee zijn ze inmiddels zo ver gekomen dat ze door de eerste verdediging die heen zijn.

Robotieren betekent veilig dat je uit door de eerste linie heen bent.

De vraag is hoeveel tempo kun je maken richting tweede en derde linie.

Dat weten we niet.

We weten wel dat bijvoorbeeld heel veel zware middelen van Oekeïne daar zijn ingezet.

Die zijn wel van het westen hebben gehad, tanks en panzenvoertuigen.

Dat duidt ook wel op een zwaartepunt daar.

Maar tegelijkertijd wordt in het noorden druk uitroefend door de Russen

bij de Svatov-Krimina-lein richting Koepjans.

Omdat ik eerder een militair zie, maak ik hem daar niet voor zorgen.

Want Koepjans ligt achter een rivier voor een gedeelte.

Dat is ontzettend moeilijk.

Ik trein zeker de eerste kilometer om een opmars te hebben.

Maar je ziet dat er een soort spierballengevecht aan de gang is.

Wie kan het meeste voortgang krijgen op welk terrein?

Je ziet dat de Russen nu moeten reageren op wat er gebeurt bij robotieren.

Want die halen reservis uit de omgeving van Gerselweg en zetten ze daarin.

Dus ze reageren op wat Oekeïne doet.

In de noorden bij die Svatov-Krimina-lein zien we dat nog niet gebeuren.

Maar dat is echt een beetje een spierballentaal wat we nu zien.

De feit is wel, als Oekeïne in staat om doortrekken naar het zuiden

en 20-30 kilometer verder kan komen, dan zit je in de 2de verslinie,

dan ben je met je verdragen actie al in staat om de Russische bevoeraaningslijnen aan te grijpen.

En dan moet het voor de Russen automatisch kwetsbaar.

Want of ze gaan via de Krim, dat is kwetsbaar.

Of ze gaan over land.

En als je dan die lijnen naar Marijapol en Militerpol kunt afsnijden,

dan heb je als Russen nog een grote probleem dat je nu hebt.

Want ik begrijp, ze zijn op weg onder andere in de richting van Tokmak, waar een belangrijke spoorlijn loopt, toch?

Tokmak is eigenlijk, zei ik afgelopen week, het hengsel in de verdediging van de Russen.

Als je dat hebt, dat is het scharnier.

En dan zit je midden in die 2de lineen.

Maar je ziet ook dat, eigenlijk praat over een soort marginaline.

Iemand maakt het als vergelijk, maar dat is bijna zes maanden aan gewerkt.

Zo niet meer aan deze lineen.

En je ziet dat, elk nade van zijn lineen, is ook het voordeel.

Ze zitten achter mijnevelen, achter Lopgraven, het is voorbereid.

Maar je kunt ook geen gedeelte van lineen onbezet laten,

want dan maakt de Ukraine dan gelijk gebruik van.

Dus het vreedt ook mensen in mentaal opzicht.

Want 900 kilometer frontbezetting in de Lopgraven zitten,
op een gegeven moment heeft dat het effect op het moreel en de leidschap van de troep.
Terwijl een Ukraine als aanvaller kan kiezen waar ze officieel gaan.
En ik begrijp dat de Russen inmiddels hebben besloten om bij te schakelen,
dat er extra troepen onderweg zijn naar dat zuiden.
Dus ze maken zich toch een beetje zorgen, denk ik dan als leek.
Ja, het is wat Maat zegt.
En de meldingen die we krijgen, die geven we ook aan,
dat het redelijk elite troepen zijn die ze nu aan het toesturen.
Die haal je niet van niks daar naartoe, dus ze maken zich er zorgen over.
En op het verhaal van Maat zou ik twee dingen willen toevoegen.
Eén, de Ukraineers hebben een soldaat van hun toegestaan.
Om eens uit te leggen hoe grondig en hoe goed die Russische verdedigingsstelsels waren.
En dan zie je dat, ja, dat kunnen ze dus echt goed, die Russen.
Dat hebben ze verdomme goed gedaan.
En daarom zie je ook, begrijp je ook beter, dat Ukraine daar gewoon heel veel moeite in moet steken,
om dat te vermeesteren.
En het tweede opmerking is dat richting Kopers krijgen de Russen nu een beetje een koekje van eigen deeg.
Want die lopen daar nu ook weer tegen mij naar velden aan,
die of nog door hunzelf waren neergelegd of die nu door de Ukraine's worden neergelegd.
Dus ook de Russen krijgen nu de problemen met de mijnen.
Welke doelen zou Oeke Inem moeten bereiken om hier een strategische winst uit te boeken?
Misschien ook wel met het oog op uiteindelijke onderhandelingen.
Nou, uiteindelijk hebben de Ukraineers nu zelf ook gezegd,
één Oeke Inseldokant heeft gezegd van ons doel is de zee van Azov.
Daar moeten we kunnen komen.
Maat zei het net eigenlijk al, je hoeft dat niet per se fysiek helemaal te komen.
Als je maar invloed hebt op het hele terrein tot aan die kuststrook,
dan kun je gewoon afsnijden wat er als logistiek naar de Krim zou moeten gaan voor de Russen.
En ja, als je dat voor elkaar krijgt, dan heb je strategisch toch echt wel iets bereikt.
Iets interessant daar aan toevoegen uit meerdere bronnen blijkt,
dat het westersmateriaal wordt ingezet, wel wordt geraakt, ook wordt uitgeschakeld.
Maar tweelingen zijn anders dan met Russisch materiaal.
Veel van dat materiaal kan worden hersteld.
In werkplaatsen die relatief dicht achter het front liggen.
En het tweede is dat de bemanningen van die voertuigen er relatief veilig uit komt.
Daar zie je wel het schil in filosofie dus.
Tussen rust optreden, we begonnen met Putin en de waarde van mensenlevens.
Zie je wel het schil.
Dus dat westersmateriaal wordt wel geraakt, natuurlijk.
Als je aanvalt, word je ook geraakt.
Alleen hele filosofie van veiligheid, maar ook het kunnen herstellen van de voertuigen.

Dat schijnt zich toch uit te betalen.

We gaan nog iets verder naar het zuiden afzakken.

We gaan richting de Zwarte Zee.

Sinds Rusland in jullie de Graandielop zegt,

dreigt het land met aanvallen op commerciële schepen die de Oekraïense havens bezoeken.

Oekraïnen konden de eerder deze maand een tijdelijke korridor aan,

die schepen dicht langs de Europese kust laat varen om de russische blokkaren te omzijlen.

Deze week maakte het tweede schipgebruik van die korridor vol als nog zonder problemen.

Michiel Heimans bij ons aan tafel, commandeur buiten dienst dus, marinier met expertise.

Nee, Jos, hij is marinemand.

Dit is isvoud, als ik mariniers ben.

We willen er nog één keer even goed uitnaggen.

De mariniers zijn de voedsoldaten, de invanteristen van de marine,

die veelal van schepen op het land worden gezet om daar hun ding te doen.

En de marinemensen zijn de mensen die de schepen bevaren en daarvan van vervelen.

Zal ik ervoud zeggen?

Ja, en de veiligheid op zee en veiligheid vanuit zee.

Laten we even bij de basics beginnen.

Als marineman, wat is nou precies je taak eigenlijk?

Waarvoor is de marine op aarde?

De marine is vooral op aarde om ervoor te zorgen dat de zeeën veilig blijven,

omdat wij allemaal wereldwijd afhankelijk zijn van vrije routes op zee.

Denk bevoordelijk aan het Suwers kanaal, heel bekend.

We hebben gezien dat één schip daar aan de grond liep.

En wat een enorme probleem dat heeft gegeven.

Maar het geldt eigenlijk voor alle zee-routes.

90 procent van alle handel ter wereld gaat over zee.

Van uits her, al vanaf de middelen, is het van belang dat we veilige routes hebben

om die handel te kunnen zekerstellen.

En daarnaast zijn heel veel mensen afhankelijk van voedsel,

vooral eiwitten vanuit zee.

Dus ook de visserijbelangen moeten beschermd worden.

En wat maakt nou die zwarte zee in dit verhaal zo'n ontzettend belangrijke plek?

De zwarte zee is eigenlijk een binnenzee, zou je kunnen zeggen.

Toch wel vrij groot, rond de 1150 kilometer breed.

Dat is van hier naar Zuid-Frankrijk, best een end.

En zo'n 220 kilometer van noord naar Zuid.

Aan de zwarte zee grenzen een aantal landen die ook volledig afhankelijk zijn

van de handel voor die zwarte zee.

Zwarte zee is van belang voor Georgië, voor Bulgarijen, voor Romania,

maar natuurlijk ook voor Rusland en ook voor de Oekrenen.

De Russen hebben nog wel wat haves in het noorden.

Nu met klimaatverandering gebeurt er wel iets.

Maar in het verleden konden de Russen bijna niet meer de zee bereiken,

behalve nog even via Kaliningrad in de Baltische Zee.
Dus de zwarte zee is voor hen van strategisch belang.
En de zwarte zee is ook van belang voor voedseltransporter,
graan, maasolie en dergelijke.
Er zijn gasreservoirs, er wordt ook energie doorgetransporteerd.
En het is zelfs onderdeel van de nieuwe Chinese zijderoute.
Wat waarom is de situatie op dit moment zo spannend?
Ik zei het net zelf in mijn woorden heel kort, maar jij als marieneman.
Wat gebeurt daar?
We zien bijvoorbeeld dat de handelstransporter,
en ik denk met name aan het graan, maar ook aan andere bevoorradings,
dat die door de huidige oorlog tussen de Oekraïne en Rusland behoorlijk
een stop zijn geraakt.
En we zien ook dat de Oekraïne vrijwel geen mariene meer heeft.
Dus wil je een veiligheid op zee kunnen creëren,
heb je een mariene nog?
De Russen hebben in 2014 al het grootste deel van de Oekraïne
of overgenomen of vernietigd.
En het laatste stukje van de mariene is eigenlijk in het huidige conflict.
Tweede sfeerzinsannexatie van de Krim.
Annexatie van de Krim is in het huidige conflict eigenlijk gebeurd.
En het laatste, grotere schip van de Oekraïne mariene, van Gat,
hebben ze zelf uiteindelijk in Odessa tot Zinken gebracht om te voorkomen
dat de Russen het te pakken houden krijgen.
Dus als je nu kijkt naar wat de Oekraïne nog heeft,
ze hebben op de rivier een aantal patrouilleboten, een stuk of twaalf,
moet u denken aan een 10, 11 meter lang met machinegeweren,
ganaatwerpers erop, die hebben ze van de Amerikanen gekregen.
En ze hebben natuurlijk nog wel wat andere kleine bootjes,
waarmee ze onder andere al een aanval heel gedurfd op de Krim hebben gedaan,
onder ook een raketinstallatie uit te schakelen.
En dat was natuurlijk ook een psychologische slag voor de Russen,
dat er ineens toch Oekraïnes kans zagen om ongemerkt daar een voet aan wal te zetten.
Dat is recent gebeurd.
Dat is heel recent gebeurd, 23 augustus.
Dat was het precies voor aanval, ik wil er graag even bij stil staan.
Dit is echt een speciale operatie geweest.
Een speciale eenjarige geweest, special forces.
En dan in dit geval maritime special forces.
Nederland heeft die overigens ook, Marksoff, the maritime special forces.
En die hebben daar voet aan land gezet, die hebben een raketinstallatie ongelijk gemaakt,
een kustverdedigingssysteem aangepakt.
Daar hebben ze met kleine snelle bootjes gedaan, waar een beperkt aantal mensen op kunnen zitten.
Maar ze hebben het wel gefixed.

Weet je wat ik nou niet snap, Michiel, dat snap ik echt niet.
Je had de vlaggeschip, die Moskwa die is gezonken.
Ze hebben een haven aangevallen waar een landingsschip is gezonken.
Nu gebeurt dit weer.
Het lijkt erop alsof Oekraïne elke zwakke plek in de verdedering,
of waar Russen niet al tent zijn, of ze die uitbuiten,
is er bij de Russen maar in een soort sfeer van wij zijn groot,
ons kan niks overkomen, want mij valt het wel op hoor.
Nou dat is zeker in het begin het geval geweest.
Ik denk dat ze nu wel heel erg geschrokken zijn en getriggerd zijn,
ook door de aanvallen op de bruggen.
Je ziet dat de Russen proberen nu barrières daar omheen te leggen,
zodat die zeedroons die bruggen in ieder geval niet meer kunnen bereiken,
en ook de schepen die binnen liggen in Sebastopol niet meer kunnen bereiken.
Maar met geen wat ervaart, daar kun je geen drijvende barrières omheen leggen.
Dus ze moeten ontzettend op hun kievieven zijn,
ook al omdat die zeedroons hele grote afstanden kunnen afleggen,
tot wel 800 kilometer ver.
Met een grote explosieve lading, denk aan zo'n 3-400 kilo.
Maar ik zie het meer als een compliment aan de Ukrainers,
die de mazen in het net weten te vinden,
en toch iedere keer in hun uitzoeken waar ze de Russen echt pijn kunnen doen.
Niet alleen fysiek met effecten, maar ook wat de Michielang aangeeft, psychisch.
En dat is, afhankelijk in het begin van de oorlog,
Michiel congeer maar als ik het fout heb,
kwamen de Russen met hun schepen dicht bij de Zuid-Ukrainse kust,
en dreigden zelfs met landingsschepen dat ze een landingshouder doen.
Dat hebben ze niet meer gedaan,
sinds ze die Moskha hebben uitgeschakeld,
en blijven de Russische schepen veel verder weg.
En dan gaan de Ukraine toch kijken van,
oké, hoe kunnen we bij die schepen komen die verder weg zijn?
En dan hebben ze zelf dus uiteindelijk maritime-droons gefabriceerd,
waar ze dan dit soort aanvallen mee doen.
En dan denk je, nou, dat is knap.
En dan weten ze toch nog iets anders te vinden,
door dan op de meest westelijke punt van de Krim
om daar die landingsoperatie te doen.
En ze hebben, na ik heb begrepen,
ook twee hele grote raders uitgeschakeld.
En dat is wel van enorm belang, want voor z'n werk heb kunnen nagaan,
die raders die dekten gewoon met het luchtruim af,
van het zuidelijke deel van de Ukraine en een groot deel van de Zwarte Zee.
Ja, waardoor je de Russen behoorlijk pijn doet.

Maar misschien kijk jij er anders naar, Michiel.
Nee, het heeft de Russen absoluut pijn gedaan.
Het is niet dat ze daar niets meer hebben.
Zijn er nog veel meer installaties op de Krim.
Maar ze zijn zeker nu aan denken gezet.
En ik verwacht ook dat er nog wel meer van dit soort aanvallen zullen zien.
Ook met droons vanuit de lucht, maar ook met droons vanuit de zee.
En wat nog niet genoemd is, maar wat een heel gevaarlijk wapen is,
dat zijn de zee-mijnen.
Zowel de Russen als de Ukrainers beschikken over zee-mijnen.
En die zijn niet alleen van gevaar voor marineschepen,
maar zeker ook verkoop voor duitschepen.
Hoe ziet een zee-mijnen eruit?
Je hebt een aantal soorten zee-mijnen.
De meer ouderwetse die iedereen wel kent,
is zo'n drijvende bol met van die stekels.
Als je daar op vaart, dan explodeert-ie.
Maar er zijn hele slimme zee-mijnen tegenwoordig.
Die op de bodem van de zee gaan liggen, neergelegd worden.
En die hele goede microfoon schrijven, als het ware hydrofoons het onderwater.
En die luisteren naar wat er voorbij vaart.
En die kunnen zelfs zeggen, ik zie nu dat mijn bestrijnsvaartuigen voorbij komen.
Dat zijn er drie.
Daarna komen de koopvaartuitschepen, die hebben een heel ander geluid.
Veel zwaardere machines, grotere schroef.
En nu laat ik mezelf los van de zeebodem.
En dan word ik al er niet actief naar dat schip gestuurd en ontploffen ik.
Want ik zou zeggen zo'n bol met stekels.
Ja, die knemen aan dat die schepen toch al weer zo slim zijn,
dat ze die misschien niet liggen of is dat niet zo?
Overdag zou dat kunnen, maar dan nog in een wat ruweren zee
moet je hele goede uitkijk houden.
Maar snachts zie je die abstuut niet liggen.
En ze hebben nauwelijks wat we noemen een radarreflecterend oppervlak.
Dus ze zijn ook op de raders nauwelijks te zien.
Maar Michiel raakt daar aan toch wel de complexiteit van het vechten van een marine op het water.
Want op het water, als je op het water bent, je kunt je niet verstoppen.
Het water is overal even hoog.
Jullie hebben de pionierschop, je graapt een kou.
Bijgehaald een kou, ja.
Je kunt er met een onderzeeboot onder het water,
je kunt het mijnen in en onder het water leggen.
En dan heb je nog het luchtruim boven je.
Dus ik noem hem even de marine mannen en vrouwen.

We zijn altijd in de meerdere dimensies aan het vechten.
Want de dreiging kan van alle kanten komen.
En dat maakt het best wel complex voor het maritime gevecht.
Michiel, hoe zit dat?
Jurilisch, zijn dat internationale water?
En dan kun je daar overal mijnen neerleggen?
Nee, dat mag uiteraard niet.
Dat wil niet zeggen dat ze het niet doen.
Dat wil niet zeggen dat ze het niet doen.
En er gebeurt heel veel wat niet mag, maar het gebeurt natuurlijk wel.
Je hebt uiteraard de territoriale wateren.
Die kent iedereen wel.
Dat is 12 zemel uit de kust.
Een zemel is 1852 meter.
Dat behoort tot het territorium van je land.
Ook in de territoriale wateren van Bulgarije en Rumënie zullen de Russen zich niet bewegen.
Even voor de luisternaas.
Michiel noemt hier twee navorlanden.
Ja, dat zijn twee navorlanden.
Turkije is natuurlijk ook een navorland.
Het grootste land met grootste kustlijn aan de zwarte zee.
Dus daar zullen de Russen zich ook niet wagen.
Het schip wat de Russen laatst geënterd hebben, zal ik maar zeggen.
Hij heeft een luister aan onze vraag over gestuurd.
Iemand via Twitter, ik zei dat tegenwoordig.
Hij heet Mosulman 9.
Is maar gezegd.
Zou Marine Man kunnen zijn?
Zou Marine Man kunnen zijn.
Hij vraagt ons, onlangs hebben de Russen een Turks vrachtschip op de zwarte zee geënterd.
Mag dat zo maar?
En zou het vrachtschip zich daar tegen mogen verdedigen?
Valt zo'n raid niet te zien als een aanval op de navo?
Nou, het is gebeurd buiten de territoriële wateren van Bulgarije.
Weliswaar net daar buiten, maar het is daar buiten gebeurd.
Het is wel zo dat in tijd van oorlog,
als jij het idee hebt dat schepen, wapens en dergelijke vervoeren
die tegen jou gebruikt zouden kunnen worden,
dan kun je op volle zee wel degelijk schepen controleren.
Het is in dit geval wel wat redelijk geweld gebeurd.
Maar uiteindelijk zijn er geen mensen gewond geraakt.
Het schip mocht daarna weer doorvaren.
Want het had ook geen wapens of andere verboden waar aan boord.
Ik wist niet dat het schip onder de Turkse vlag voel.

Dat is het maar.

Maar dat beschouwen we niet als een aanval op de navo?

Het was een koopverdijschip, geen marineschip.

Dus het wordt zeker niet beschouwd als een aanval op de navo.

Bijvoorbeeld zoals in artikel 5.

Een aanval op één is een aanval op alle.

Eén van de kernwaarden van de navo.

Wie mogen er eigenlijk varen op de zwarte zee?

In principe is iedereen vrij om daar te varen, behalve.

Het verdrag van Montreux is een verdrag wat is afgesloten in 1936.

Dat was vooral bedoeld destijds om het Italiaanse fascisme tegen te gaan.

Men was bang dat de Italiaan hun invloed zouden uitbreiden in de zwarte zee.

En er is toen na lang onderhandelen een verdrag gesloten tussen Turkije, het Verenigde Koninkrijk, Japan gek genoeg, Frankrijk.

Het ligt toch een eindje uit de buurt, zou ik zeggen.

En nog een paar landen, maar bijvoorbeeld Italië en de Verenigde Staten zijn daar niet bij betrokken geweest.

En in dat verdrag is bepaald dat er maar een beperkt aantal schepen tegelijkertijd de zwarte zee binnen mogen van landen die daar niet origineel thuis horen.

Er zijn maximaal negen schepen.

Er is ook bepaald dat hele grote oorlogsschepen, marinienschepen, zoals vlieggedeckschepen, carriers, mogen daar niet naar binnen, überhaupt niet.

Er is ook bepaald dat alleen de schepen die hun thuis haven in de zwarte zee hebben, naar binnen mogen.

Een vrij recent aan het begin van de oorlog op 28 februari hebben de Turken op grond van artikel 19 en 21 uit dat verdrag dat wil zeggen als er een dreiging is of een oorlog is dan mag je schepen de toegang ontfeggen, zijn een aantal schepen gewijgaard om door de Dardanelle en de bosbrust te varen naar de zwarte zee omdat zij daar niet hun thuismaasers hadden.

Mart als historisch geweten van deze podcast

is die zwarte zee altijd historisch zo'n belangrijke plek geweest?

Het antwoord is ja natuurlijk, we kennen allemaal de gevechten in de eerste wereldoorlog.

Dardanelle natuurlijk Australië, maar de bijnaam de Diggers van Daanus

komen van Australisch infantrist de Diggers, want daar hebben ze de loopgraven gegraven.

Maar ik heb wel een andere vraag die daar aan is gerelateerd, want die Dardanelle speelt een cruciaal rol, want de Russen was de zuidelijke uitgang naar de Middellandse zee voor hun vloot.

Maar er zijn ook mensen die zeggen poed in wordt gedwongen te reageren op de expansie van het westen, maar is het niet zo dat poed in ook al jaren lang bezig met een expans, want hij volgens mij nu havers Noord van Libanon aan de Middellandse zee.

Dus de Russje vloot hoeft per se niet meer deels door die straat heen, want die kunnen gewoon zo de Middellandse op.

Zie je dat goed of?

Ze hebben daar wel havens, maar ze ontbreken de logistieke ondersteuning daar.

En ook de reparatiefaciliteiten en dergelijke.

Wat hebben ze daar niet?

De Tartous is een basis in Syrië van de Russen.

Daar kunnen ze inderdaad schepen tijdelijk neerleggen,
maar het is niet zo dat je daar langdurig vanuit kunt opereren
zonder een hele goede logistiek.

Zonder logistiek, maar dat weten de mannen van de landmogen
misschien nog beter dan ik, staat gewoon alles stil.

Maar dat laten zien dat die daar de nellen en de bospris
nog steeds van cruciaal straterisch belangrijk is voor de Russen?

Absoluut.

En zo'n detail, de Turkens zijn van plan
om een kanaal te gaan graven tussen de Zwarte Zee
en de Middellandse Zee van zo'n 50 kilometer lang.
Dat kanaal komt dan, dat gaat het, het kanaal van Istanbul
en op dat kanaal is het verdrag van Montreux niet van toepassing.
Zullen ze iets anders van moeten bedenken?

Waarom niet?

Omdat het verdrag van Montreux expliciet zegt
dat het gaat om de Dardanelle en de bospris.

Waar ik nou wel benieuwd naar ben,
in deze podcast hebben we het natuurlijk vooral over de landoorlog
waar natuurlijk een frontlijn van 900 kilometer ligt.
Bevraag besproken van die luchtmacht blijft toch nog een beetje aan de grond.
Nu wordt het steeds interessanter daar op die Zwarte Zee.

Zou je zeggen dat er ook al sprake is van een zeefront?

Ik vind dat eigenlijk nog wat te sterk uitgedrukt.

Ja, er is wel een soort van front,
maar het is absoluut niet op de schaal waarop we nu het front op het land zien.

De partijen zijn ook eigenlijk ongelijk.

De Russische Marine heeft daar een groot aantal schepen liggen.

Hij heeft daar heel veel sea power,
terwijl de Ukraine's daar hebben het over gehad.

Op een hele slimme wijze doen hoor.

Ze delen echt plaagstootjes, ik zou zeggen stoten uit.

Maar het is niet zo dat we daar op grote schaal
op dit moment een zeeoorlog gaan zien.

En dat zal ook niet zo zijn

dat het westen de Ukraine kan ondersteunen met marineschepen.

Ze mogen überhaupt al niet naar binnen door de bospris en Dardanelle.

Dus die kun je daar ook niet krijgen.

Hij heeft relatief beperkt tot kleinere patrouilleboten

zoals de Amerikaners, zoals ik zei, hebben geschonken.
Maar er wordt wel boven gevlogen.
En we kennen de verhaal in middels van de Amerikaanse drones
die met spionageactiviteiten bezig zijn
boven internationale water in het internationale luchtruim
en die dan toch gehinderd worden door Russische vliegtuigen.
Dus ook in de lucht is dat gebied wel van belang.
En wapens als de stormshadow
en de Tauroziek kruisraket van de Duitse set
die ze mogelijk gaan leveren met een tracht van 500 kilometer
maar dan beperkt, zou die ook tegen Schepen kunnen inzetten
tegen Russische Schepen in de zwarte zee
of zijn die daar niet voor geschikt?
Moet je daar echt specifieke wapens voor hebben?
In principe zijn die wapens daar niet direct voor geschikt.
Dan moet je meer denken aan de Neptunesraketten bijvoorbeeld
of de Harpoonraketten.
Dat is ook gebruikt om de Moskwa te ontzinken te brengen.
Die raketten zijn er veel meer voor geschikt.
Ik wil nog een vraag in Michiel.
Wij hebben het hier regelmatig over het belang van de Krem.
Hoe belangrijk is Sebastopol als maritime haven voor de Russen?
Want we weten, daar hebben we het eerder over gehad
als de Ukrainians dichterbij komen
dan kunnen ze misschien Sebastopol aanpallen
en als ze te middelen krijgen waarom het het over heeft
dan kunnen ze Sebastopol gewoon aanvallen.
Dus hoe belangrijk is die haven voor de Russische Marine?
Ja, de haven is zeker van belang voor de Russische Marine
omdat je vanuit die haven veel dichterbij
het ukraïense grondgebied bent
en ook vanuit die haven dichterbij
de handelsroute naar de Ukraine toe.
De andere haven of marinebasis is natuurlijk novorossisch
en die ligt toch een stukje verder weg.
Daar zijn overigens ook wel aanvallig geweest.
De luisteraars kunnen niet op de kaart meekijken die we hebben.
Michiel, misschien kun je dat even duilen waar die ligt.
Dat ligt aan de oostelijke kant,
noord-oostelijke kant van de zwarte zee
vlakbij de zee van Azov.
De zee van Azov heet wel de zee van Azov
maar dat is eigenlijk een binnenmeer
met een diepte van ongeveer 14 meter.

Daar kun je niet zo heel veel.
Dus die zee is minder strategisch van belang dan de zwarte zee.
Wat ik toch wel heel interessant vind,
want we constateren hier de Oekeïense marine
is ongelooflijk uitgedaan
en tegelijkertijd bespreken we net
hoe ontzettend effectief ze kunnen zijn
met kleinere operaties.
Zou je dan niet ook kunnen zeggen
van die enorme marine mag,
dat is ook al een beetje aan het verschuiven
richting voordeel van de Oekeïners, of is dat veel te stellig?
Ja.
Ik denk dat dat nog wat te stellig is.
Natuurlijk is het aan het verschuiven
en ik denk ook dat gevoed door deze successen
die natuurlijk omarmd worden
en breed uitgedragen
dat de Oekeïners ook zullen gaan kijken
of ze nog meer
eenheden kunnen krijgen
ook met name van het westen,
maar ze zijn ook slim in zelf dingen bouwen.
Ik denk dat ze hun capaciteit aan zee drones
aanzienlijk zullen uitbreiden
en ze zullen zeker proberen
om nog meer actief te worden
in die zwarte zee
met name richting Sebastopol
want liefste zou het natuurlijk zien
dat de Russen hun eenheden daar gaan terugtrekken
op een gegeven moment
en dan naar die andere marine basis gaan brengen
maar zover is het nog lang niet.
Ik refereer tegeven aan de eerste woorden van Michiel
die zegt van de vrijheid van de gebruik van de zee.
Op jouw vraag Jos
met die hele Russische marine in de licht
staat om die vrijheid voor hunzelf te garanderen
ze proberen natuurlijk
alles vanuit de Oekeïne wat uit de zee
wel proberen ze te blokkeren
maar de Oekeïners hebben nog steeds
bezeggenschap over de heer van die zee

en kunnen de Russen
nog boorlijk weghouden
dus dat doen ze goed.
Wat ze natuurlijk heel slim doen
is die corridor die ze hebben gecreëerd
langs de kust van
Romania en Bulgarije
om zo
in de Oekeïne
om die schepen weg te krijgen
het tweede schip was geladen
overigens met metaal
en machine is een apparaat voor Afrika
dus niet zo zeer geraan
maar dat is een hele
slimme manier
om door in die territoriale wateren
te blijven
de Russische dreiging maximaal te kunnen omzijlen
en ze hebben ook bij de internationale
maritime organisatie
een onderdeel van de Verenigde Naties
en dat hebben ze aan gevraagd
deze route officieel
te bestempelen als een route
die door de IMO
de Internationale Militaire Maritime Organisatie
erkent wordt.
Dat tweede schip heeft hem door de
postprocesbereid, dacht ik.
Maar er komt wel een vetoodje over
of niet, als Verenigde Naties?
Het is de Internationale Maritime Organisatie
dit is niet iets wat
besloten zou moeten worden op
het allerhoogste niveau in de Verenigde Naties
is wel dat de IMO
voorlopig heeft gezegd
we gaan daar gezorgvuldig naar kijken
en ze hebben Rusland opgeroepen
om
de vrije doorvaart
in de zwarte zee
om die te respecteren.

Zou jij er graag doorheen varen?
Ik zou er niet
graag doorheen varen
ik zou wel zorgen dat ik
heel veel maatregelen had genomen
je moet ook aan denken
dat het heel erg rustig is
om die verzekeringspremies
heel erg hoog te laten oplopen
zodat het bijna niet meer mogelijk is
om die koopverdijschrepen te verzekeren
die daar gaan varen.
En jij zegt ik zou maatregelen nemen
is dat...
Nou in ieder geval zorgen dat je
onder de kust blijft
in de territoriale water
een hele goede uitkijk houden
en misschien zelf
private bewapende beveiligers
Michiel, jij hebt natuurlijk zelf
een NAVO float aangevoerd
Wat zou de NAVO
voor Ukraine kunnen betekenen
op die zwarte zee?
De NAVO heeft op dit moment
eigenlijk geen toegang
tot de zwarte zee
met uitzondering natuurlijk van
de Turkije, Rumënieë
en Bulgarije.
De marine van Turkije is zeer krachtig
en modern.
De Rumënie hebben inmiddels ook
een vervalige belse vergatten
en wat wat kleinere schepen daar
maar de NAVO zal
zeker en voor zorgen geen direct
partij te worden in dit conflict
en
misschien dat op termijn
de NAVO zou kunnen gaan assisteren
bij het opruimen van de zeemijnen
wat we al eerder hebben gezien

maar op dit moment is daar nog geen sprake van
en dan heb je het eigenlijk over
als de oorlog ten einde is
Ja eigenlijk als de oorlog ten einde is
we kunnen wel vragen om te helpen
bij het opruimen van de zeemijnen
maar
volgens verdrag van Montreux
mogen er geen NAVO marine schepen
meer de zwarte zee in varen
dus dat wordt een moeilijke
We hebben nog een vraagje eigenlijk vanuit het verleden liggen
toen werd gevraagd van
kun je nou alles zien wat door de bosbrus heen gaat
en maar namelijk als de onderzee
door de bosbrus heen gaat
kunnen de Turkë
met een zeer kleine valkans
zeggen van hier gaat er een
en dat is die soort of kunnen ze dat niet
De Turkë kunnen volledig
zien wat er door de bosbrus vaart
Ook onder water
De bosbrus is niet zo heel diep
daarnaar loopt niet heel extreem diep
maar naar mijn beste weer
hebben de Turkë daar ongetwijfeld onder water
microfoons en daar gelijk liggen
en gaat er geen schip voorbij zonder dat zij het weten
Ik ben daar toch wel door gefascineerd
want we hebben het inderdaad
Peter schetsen net zo mooi over
wat er aan alle kanten
bestookt kan worden op het water
we hebben nu veel gehad over de oppervlakte van het water
weten we eigenlijk
wat er onder water gebeurt in de soort
is het van belang?
Het is zeker van belang
natuurlijk wat de onder water gebeurt
maar
de onderzeeboot activiteit daar
is denk ik vrij beperkt
ik verwacht wel dat de Russen daar

wat met onderzeeboot te doen
de Navolanden
hebben eigenlijk hele oude Russische onderzeeboten
de Turkë hebben nog wel
de mogelijkheid daarvoor
maar ik verwacht dat daar niet zo heel veel gebeurt
dat zal vooral zijn
het vergaren van inlichtingen
maar echt actief
bijvoorbeeld door pedo's gaan lanceren
vanaf onderzeeboten dat ziek niet gebeuren
Ik zou het dan wel
voor een luistergaars een mooi verhaal willen vertellen
over een stukje
gezamenlijk verleden van
daar wilde ik eigenlijk precies naartoe Peter
vertel eens
hoe kennen jullie elkaar eigenlijk?
Nou ja we hebben sowieso
samen gewerkt in de defensiestaf
maar toen ik cds was
toen hebben we uiteindelijk een besluit ook genomen
dat we onderzeeboten
Nederlandse onderzeeboten gingen gebruiken
bij de antipiraterijmissie voor de kust
van Somalia
en daar hadden we van tevoren goed over nagedacht
dus we hadden ook extra spulletjes meegegeven
verbindingsspullen aan die onderzeeboten
en extra camera's
en we kopen foto's konden maken
en ja ik word daar hier nog steeds blij van
ik zie het
ja je ziet het ook
op een gegeven moment namen we dus duidelijk waar
dat er piraten bezig waren
op de kustlijn
om twee bootjes
om twee bootjes helemaal klaar te maken
de logistiek
de tijd die we bij elkaar gehad
en die piraten moeten ongedacht hebben
oh wat een goede dag
we hebben vandaag van het doen ze in een paar dagen

die ons ziet geen schepen voor de kust
maar wat ze niet zagen was die kleine pirascoop
die gewoon een eindje verderop in het water lag
en die vaagloos bijgehield
wat die leuwen allemaal aan het doen waren
en ja toen we zagen dat ze bijna klaar waren
toen zorgden we ervoor
dat er gewoon maritime capaciteit
wat dieper of wat verder van het land aflag
en toen deze makkers dus met
de twee bootjes het water gingen van
we gaan ons ding doen, we hadden ze even later
in hun kuif gepikt
het mooie is, we hebben toen via de pirascoop
foto's gemaakt van de voorbereidingen
van die lui
en toen deze hele actie was afgelopen
en we die piraten in hun kuif hebben gepikt
toen hebben we die foto's gewoon ook
aan de Nederlandse pers gedeeld
en die stonden vandaag op de voorpagina
van iedere krant
dus dat was een hele bijzondere manier
om onze onderzeewapen te gebruiken
maar wel heel succesvol
en Michiel zat een beetje aan de andere kant
ja klopt, ik denk dat
we hebben onderzeeboten
cruciaal zijn
voor
het
het vergaren
van informatie
maar er gaat ook
altijd een dreiging van uit
er heeft een Nederlandse onderzeeboot
destijds in de adiëratische zee gelegen
bij een conflict
met servie bij Kosovo
er ging geen schip de haven uit
want ze wisten dat er aan Nederlandse onderzeeboot lag
er zijn natuurlijk ook
onderzeeboten met nucleaire balistische raketten
van de Russe en van de Amerikanen

die bij elkaar voor de kust liggen
daar gaat ook een grote dreiging van uit
maar met name ook voor
dit soort operaties, antipiraterij
is het onderzeeboot
wapen van heel groot belang
de onderzeeboot hebben we ook
de routers in kaart gebracht
die de piratenschepen gebruikten
om van hun kampen
ver de Indische Oceaan op te komen
ze zijn allemaal zeer waardevol
er is een heel goed boek over
de onderzeebootoperatie die ik dan toch even noem
dat heet in het diepste geheim
van Jamie Carmans
zeer lezenswaardig
waarin onder andere opgetekend is
wat de Nederlandse onderzeeboot
allemaal ook heeft gedaan
het koude oorlog, dat lijkt nu een beetje vergeten
maar het komt nu toch wel weer terug
maar er gebeurt hier wat heel moois eigenlijk
als derde
in Boonders als de Duits zeggen
we hebben afgelopen tijd
de kracht van het luchtwapen
hebben we onderscheven
we hebben de kracht van onderzeeboot
hebben we nu onderscheven
ik ga nu wachten op de podcast
waarin iemand van de andere kerstmiddel zegt
hoe belangrijk tanks zijn
dan hebben we helemaal een even
dan kunnen we er op
het gevers van verbonden wapen
zoveel bij het mis
het is denk de combinatie van
de
landmacht, luchtmacht, marine
maar de combinatie van de verschillende
middelen die je kunt
inzetten in bepaalde omstandigheden
die piraterij bestrijden

met onderzeeboten, ja natuurlijk
maar dat kan niet alleen maar met onderzeeboten
daar heb je ook oppervlakte schepen voor nodig
als je grote hoeveelheden
mariniers aan land wilt zetten
heb je daar grote schepen voor nodig
zoals de Rotterdam en Niel en de Wit
van die landingsschepen
je trekt nu wel even iets bij mij los
in mijn KMA-tijd
we gingen 1 week naar
het opleidingcentrum van de mariniers
op Tessel
daar heb ik diep respect gekregen
voor dingen die er in het gezienissen
gebeurt, want wij sloten die week af
met een landingsoperatie
moesten we in die landingsboot
van Tessel naar Zuid van den Helder
een uurtje varen, en het was gewoon een straksetje
voordat wij bij het strand waren
was meer als de helft
zo ziek als een hond
en dan hadden ze allemaal hun magen in hout
en toen moesten wij gewoon die duinen op
en niemand schoot op ons
maar de helft was eigenlijk aan Niemere Staten
om te vechten, die konden
shockend voorwaarts
als je je dan bedenkt
hoe dat bijvoorbeeld in Normandy ging
in 44, luidde je al een dag
in die boot te zaten
die ook zo ziek als honden zijn geweest
en hier moesten ze dan het strand op
waar ze gewoon voor een klep werden geschoten
ze moesten vechten
dat besef had ik toen als snotneus
als je iets je zegt
dan heb je dan een respect voor die mensen
bestaat er zo iets als zeebenen
ja ik denk wel
dat er zoiets bestaat als zeebenen
ik geloof van niks van mijn wiel

ja ik geloof het wel
het heeft
misschien wat technisch, maar het heeft vooral
te maken met je evenweer zo'n orgaan
luchtziek, wagenziek
dat heeft toch inslingeren of niet
inslingeren
over het algemeen
we noemen dat wat katterig, zijn er de eerste
dag, eerste twee dagen, misschien
zeeziek, maar op een gegeven moment
ben je er dan aan gewend
en kun je prima
met die zeebenen op zee verblijven
er zijn mensen die zijn chronisch
zeeziek, daar is ook veel onderzoek naar gedaan
als je echt chronisch zeeziek bent
dan kun je er wel iets mee doen
met pleis als achter het oor en pilletjes
maar dan ben je eigenlijk niet geschikt
om permanent bij de marineren te gaan varen
dan kun je beter iets anders doen
als je al redelijk lang op zee waren
heb ik nog met die hulpmiddelen
zien werken, ik had bewondering
voor die mensen, ik dacht
o, ga wat anders doen
maar die waren gewoon wekenlang katterig
en nu heb ik begrepen Michiel
dat de Noordzee gewoon een verrekt vervelende zee is
klopt dat?
Ja, de Noordzee heeft een wat kortere golfslag
vaak
je ziet er trouwens ook mensen die
op het IJsselmeer weer zeeziek worden
omdat je daar nog kortere golfslag hebt
sommige mensen kunnen goed tegen de golfslag
maar minder tegen die deining
die enorme, lange, hoge golven
die van de Atlantische Oceaan aankomen
waarbij je soms ontzettend kunt gaan slingeren
het is voor iedereen weer een beetje anders
maar over het algemeen
ik heb niet zo'n beste evenwis doorgaan

ik vlieg vroeger van de evenwiskalk af
ik kan moeilijk op één been staan
maar ik kan me uitstekend
ophouden aan boord van de marinerenschip
en dat is geld eigenlijk wel voor de meeste mensen
we gaan afronden
en dat doen we altijd met een blik vooruit
we gaan de komende periode op letten
Michiel, als ik hier graag aan jou stel
wat is specifiek met jouw marineroot
waar je naar kijkt?
waar ik op ga letten
is natuurlijk al eerst wat
de Ukrainers nog gaan doen
in die zwarte zee
met name richting de Krim
richting russische marineschepen die daar waren
al blijven ze vrij ver uit de kust
en ik ga ook met name kijken
hoe de Russen zullen proberen
om deze dreiging
verder te mitigeren
met een mooi woord
deze dreiging verder tegen te gaan
maar ik denk dat ze daar heel veel moeite mee zullen hebben
en als we naar het land kijken
of misschien gaan jullie ook nog wel
verder specifiek op de zwarte zee letten
nou ja
als er dit soort acties als laatste
op die westpunt van de Krim komen
dan zal ik dat zeker volgen
en de vraag is natuurlijk
hoe gaat het verder in een omroepstroom
maar ik ben ook wel benieuwd
hoe het verder gaat met de Waak naar organisatie
want die is nog niet volledig uit beeld
pas op wat je zegt
want voordat je weet
valt er over drie uur weer een vliegtuig uit de lucht
en dan zitten we weer
Mart?
ik heb geen specifiek informatie
nee maar los van robotieren

ga ik vooral kijken
kunnen we indicaties krijgen hoe het morheel is
voor de vijdenzijden van de frontlijn
weet dat er is niet kunnen rolleren
weet dat Putin er alles doet om geen tweede
mobilisatie golf af te kondigen
dus hij werft mensen met grote bedragen
grote lonen, grote inkomsten
de vraag is of het allemaal helpt
het vijfde dat de Russen niet kunnen rolleren
of nauws kunnen rolleren
met z'n hele frontlijn bezet moeten kunnen houden
en Ukraine kan het voor een gedeelte wel
het zou best kunnen zijn de komende weken
dat ook ziet dat die mentale component in oorlogsvoering
best een cruciaal rol gaat spelen
en dat er geen ingrening is
en fysieke ongemak wat er allemaal is
we zien nu dat die eneheid
die Russische eneheid
op social media klagen
en dat daar door de leiding
behoorlijk op wordt ingeschreven
want die willen dat
een gezonde meter op de social media gewoon niet hebben
het stel ik er rond te maken
we begonnen met prigozhin
dat was natuurlijk de genen die openlijk zei
wij doen een aantal dingen fundamenteel fout
in de Russische krijgsmacht
moreel, vakmanschap
coördinatie, afstelling
ja als dat zo blijft
dan hoort dat zo'n krijgsmacht wel
van binnenuit en op een gegeven moment komt er een barst
en dat kan het best wel snel gaan
we blijven het volgen en we praten
volgende week verder
Michiel Heimans, heel veel dank voor je komst
en voor je bedelen van jouw expertise
ik heb veel geleerd onder andere het verschil
tussen marine en marineman die fout ga ik nooit meer maken
hopelijk word het maar vergeven
dank voor je komst

nogmaals
je luisteren naar veldheren
mijn naam is Joost de Groot
ik maak deze podcast met Peter van Umm, Martin Kuijf
en vandaag dus Michiel Heimans
wil je een vraag stellen aan één van de veldheren
stuur die dan in naar veldheren
etcourtimedia.nl
of doe dat via X, Twitter of Instagram
wij ontvingen naar aanleiding
van onze aflevering van vorige week
ongelooflijk veel vragen
en theorieën over het ruimen van landmijnen
daar gaan we volgende week uitgebreid
op door in onze aflevering van veldheren extra
vandaag praten we in veldheren extra
verder met Michiel
en beantwoorden we dus nog meer vragen
van luisteren, ook met betrekking tot het water
bijvoorbeeld van iemand die
zolderkamer 77 heet
ja wel, hij wil graag weten
wat de NAVO doet als dusland graan schepen
zou aanvallen terwijl ze vragen in territoriale
wateren van de NAVO landen
benieuwd wat Peter, Mart
en Michiel daarover te zeggen hebben
luister dan verder via vriend van de show.nl
hopelijk zien we je daar
en sowieso tot volgende week